

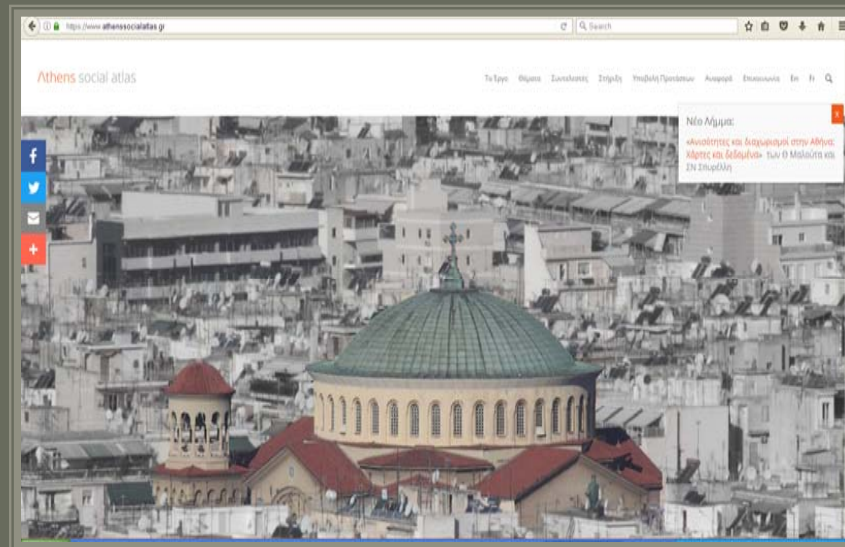
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

Σχολή Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας & Εφαρμοσμένων Οικονομικών

Εισαγωγή στην ανθρωπογεωγραφία - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

<https://eclass.hua.gr/courses/GE0114/>

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΤΛΑΝΤΑΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Δρ. Εβελίν Ντυρίε, Μέλος Ε.ΔΙ.Π. - Τμήμα Γεωγραφίας
Ακαδ. έτος 2019/20

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Αναδεικνύεται εδώ ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας, είδος θεματικού λεξικού για την Αθήνα, που διατίθεται στο διαδίκτυο και περιλαμβάνει κείμενα, πλούσιο εικονογραφικό υλικό και στατικές & δυναμικές χαρτογραφικές απεικονίσεις.
- Βασίζεται σε ερευνητικές εργασίες και παράγει δεδομένα και ερμηνείες.
- Πρόκειται για ένα πολύτιμο, σύγχρονο, εργαλείο, προσιτό, αξιοποιήσιμο για επιστημονικές – ερευνητικές εργασίες, στο οποίο γίνεται κανονικά αναφορά. Επιπρόσθετα είναι τρίγλωσσο.
- Αφορά την Αθήνα, άλλοτε στο σύνολο της Μητροπολιτικής περιοχής, άλλοτε μόνο σε επιμέρους τμήματά της (συνοικία, όρια ενός δρόμου...).
- Προσφέρει στους πρωτοετείς φοιτητές/τριες του Τμ. Γεωγραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (που «αποτελεί το βασικό θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης του άτλαντα ως ερευνητικού έργου») ένα καλό παράδειγμα των ερευνητικών δυνατοτήτων της ανθρώπινης γεωγραφίας.
- Ελπίζω να γίνει επίσης πρό(σ)κληση ώστε οι φοιτητες/τριες να ανακαλύπτουν την Αθήνα, να αντιπαραθέσουν *το πεδίο* απ' όπου θα αποκομίσουν εμπειρία, με την ανάλυση – ερμηνεία και την χαρτογραφική απεικόνιση, καθώς και να προεκτείνουν την αναζήτηση & ανάλυση / ερμηνεία..
- Τέλος, με τη γνωριμία με, και την αξιοποίηση του Κοινωνικού Άτλαντα της Αθήνας, συνοψίζονται τα επιμέρους θέματα που πραγματεύθηκαν στο εργαστήριο/στις ασκήσεις στην ανθρώπινη γεωγραφία.

<https://www.athenssocialatlas.gr/>

Browser address bar: <https://www.athenssocialatlas.gr/>

Search bar: Search

Athens social atlas

Navigation menu:

- Το Έργο
- Θέματα
- Συντελεστές
- Στήριξη
- Υποβολή Προτάσεων
- Αναφορά
- Επικοινωνία
- En
- Fr
- Search icon

Social media icons: Facebook, Twitter, Email, +

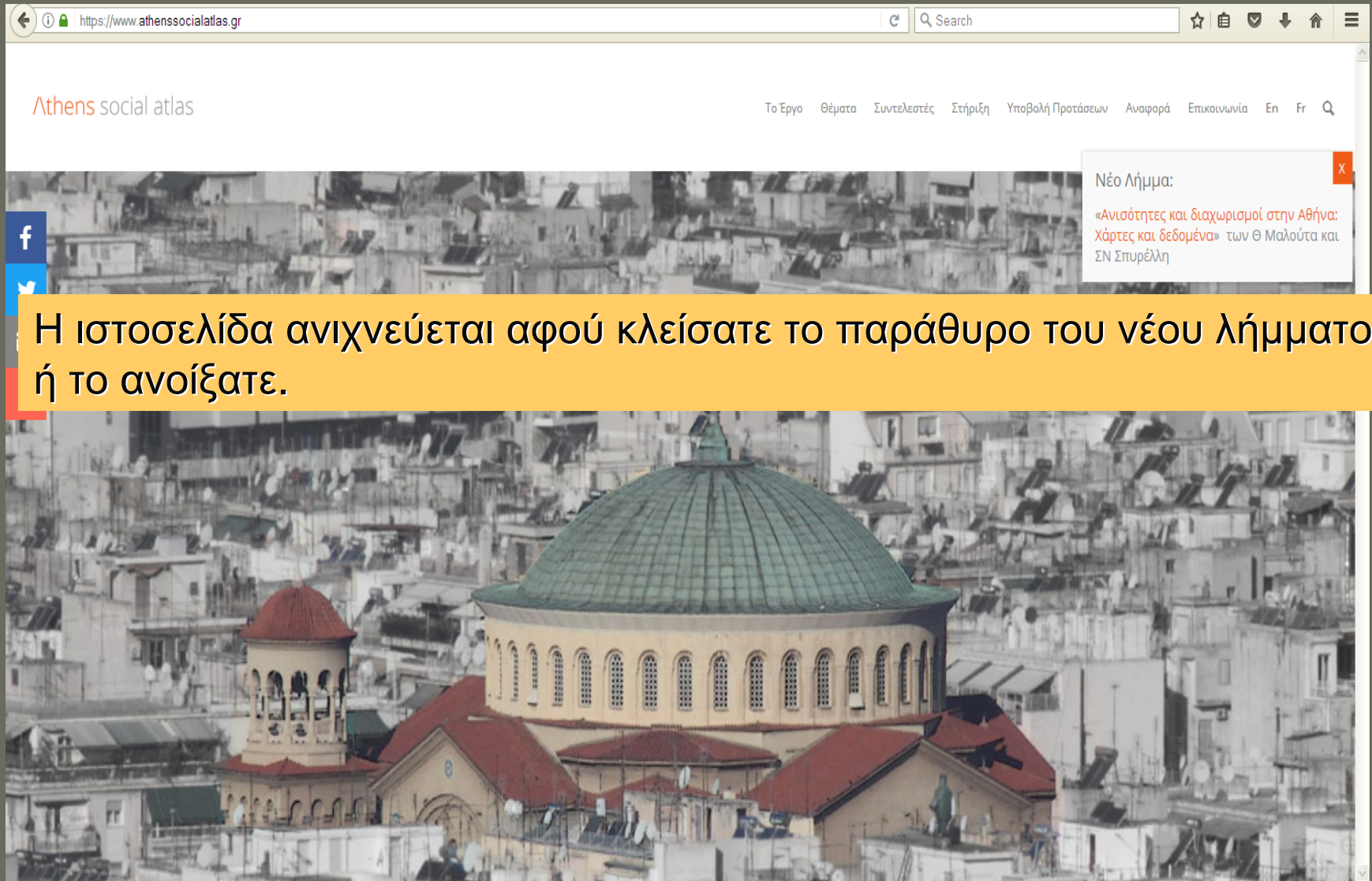
Main image: Aerial view of a city with a large domed church in the foreground.

Notification box:

Νέο Λήμμα:

«Ανισότητες και διαχωρισμοί στην Αθήνα: Χάρτες και δεδομένα» των Θ Μαλούτα και ΣΝ Σπυρέλλη

<https://www.athenssocialatlas.gr/>

Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας

Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας στοχεύει στην **ανάδειξη σημαντικών δομών και διαδικασιών που συνιστούν τον κοινωνικό ιστό της πόλης** και ορισμένων από τους πολλούς τρόπους με τους οποίους αυτές συνυφαίνονται με την καθημερινή και την ευρύτερη λειτουργία της, καθώς και με το κτισμένο περιβάλλον της. Η πλειονότητα των λημμάτων που περιλαμβάνει ο άτλαντας προέρχεται από πρόσφατες και παλαιότερες **ερευνητικές δουλειές για την Αθήνα**, οι οποίες έχουν παραγάγει δεδομένα και ερμηνείες που συχνά δεν είναι ευρέως γνωστά.

Τα λήμματα του άτλαντα είναι ασύμμετρα τόσο όσον αφορά το μέγεθος και το συνοδευτικό υλικό τους, όσο και την κλίμακα της πόλης στην οποία αναφέρονται. Ορισμένα αναφέρονται σε ζητήματα που καλύπτουν το σύνολο της **μητροπολιτικής περιοχής** (όπως η γεωγραφική κατανομή των κατοίκων της πόλης σύμφωνα με το εισόδημά τους). Άλλα αφορούν, αντίθετα, μία μόνο **συνοικία** (την Κυψέλη, για παράδειγμα) ή ακόμη και μόνο τα όρια ενός **δρόμου** (Ιπποκράτους). Συνδεδειγμένος ιστός μεταξύ των λημμάτων είναι οι **θεματικές ομάδες** στις οποίες αυτά κατατάσσονται. Με την έννοια αυτή, ο άτλαντας προσοιδιάζει πολύ περισσότερο σε ένα βιβλίο αναφοράς, σε ένα **ευρύ θεματικό λεξικό για την Αθήνα** και λιγότερο σε έναν κλασικό συλλογικό τόμο του οποίου τα επιμέρους κεφάλαια συνδέονται στενά ακολουθώντας μια ενιαία κεντρική ιδέα. Επίσης, οι ερμηνείες που περιλαμβάνονται στην ανάπτυξη κάθε λήμματος δεν διέπονται κατ' ανάγκη από μια ενιαία αντίληψη. Απηχούν τις απόψεις των συγγραφέων τους, οι οποίοι/-ες κλήθηκαν να τις εκφράσουν τεκμηριωμένα μεν, αλλά ελεύθερα.

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHÈNES
ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

supported by

ONASSIS
FOUNDATION

<https://www.athenssocialatlas.gr/to-έργο/>

<https://www.athenssocialatlas.gr/η-ομάδα/>

- «Το Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου αποτελεί το βασικό θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης του άτλαντα ως ερευνητικού έργου. Το αντικείμενο του Τμήματος αποτελεί ένα ιδιαίτερα πρόσφορο περιβάλλον για την ανάπτυξη ενός έργου που αναφέρεται στις πολλαπλές διαστάσεις της επιστήμης της Γεωγραφίας. Πολλά στελέχη του Τμήματος Γεωγραφίας, αλλά και από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου, συγκαταλέγονται στους συγγραφείς των λημμάτων του άτλαντα.»
- «Η ιδέα της δημιουργίας του άτλαντα προήλθε από τον Θωμά Μαλούτα» (Καθηγητή στο Τ.μ.Γεωγραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου).
- «Την επιμέλεια ανέλαβαν οι Θωμάς Μαλούτας και Σταύρος Σπυρέλλης.»

- «Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας στοχεύει στην ανάδειξη σημαντικών δομών και διαδικασιών που συνιστούν τον κοινωνικό ιστό της πόλης και ορισμένων από τους πολλούς τρόπους με τους οποίους αυτές συνυφαίνονται με την καθημερινή και την ευρύτερη λειτουργία της, καθώς και με το κτισμένο περιβάλλον της. Η πλειονότητα των λημμάτων που περιλαμβάνει προέρχεται από πρόσφατες και παλαιότερες **ερευνητικές δουλειές για την Αθήνα**, οι οποίες έχουν παράγει **δεδομένα και ερμηνείες που συχνά δεν είναι ευρέως γνωστά.**»
- «Τα λήμματα του Άτλαντα είναι **ασύμμετρα** τόσο όσον αφορά το μέγεθος και το συνοδευτικό υλικό τους, όσο και στην κλίμακα της πόλης στην οποία αναφέρονται.»
- «Ορισμένα αναφέρονται σε ζητήματα που καλύπτουν το **σύνολο** της Μητροπολιτικής περιοχής (όπως η γεωγραφική κατανομή των κατοίκων της πόλης σύμφωνα με το εισόδημά τους). **Άλλα αφορούν, αντίθετα**, μία μόνο συνοικία (την Κυψέλη, για παράδειγμα) ή ακόμα και μόνο τα όρια ενός δρόμου (Ιπποκράτους).»
- «**Συνδεδετικός ιστός μεταξύ των λημμάτων**, είναι οι θεματικές ομάδες στις οποίες αυτά **κατατάσσονται**. Με την έννοια αυτή, ο Άτλαντας προσιδιάζει πολύ περισσότερο σε ένα βιβλίο αναφοράς, σε ένα ευρύ θεματικό λεξικό για την Αθήνα και λιγότερο σε έναν κλασικό συλλογικό τόμο του οποίου τα επιμέρους κεφάλαια συνδέονται στενά ακολουθώντας μια ενιαία κεντρική ιδέα.»
- «Επίσης, **οι ερμηνείες** που περιλαμβάνονται **στην ανάπτυξη κάθε λήμματος δεν διέπονται κατ' ανάγκη από μια ενιαία αντίληψη**. Απηχούν τις απόψεις των συγγραφέων τους, οι οποίοι/-ες κλήθηκαν να τις εκφράσουν τεκμηριωμένα μεν, αλλά ελεύθερα.»

Αντικείμενο

- ❖ Στόχος: η ανάδειξη και κριτική συζήτηση θεμάτων που αφορούν την **κοινωνική γεωγραφία της Αθήνας** μέσα από πολλαπλές οπτικές γωνίες, ιδιαίτερα όσον αφορά την τελευταία 20ετία.
- ◆ Ο Άτλαντας περιλαμβάνει κείμενα και υλικό που αφορούν:
 - την ιστορική συγκρότηση του χώρου της πόλης από τον 19ο αιώνα,
 - την κοινωνική της διαστρωμάτωση,
 - τη διοίκησή της,
 - τον διεθνή οικονομικό της ρόλο,
 - τις μεταναστευτικές ομάδες,
 - Τις πρακτικές στέγασης,
 - τις καθημερινές μετακινήσεις των κατοίκων της,
 - αλλά και θέματα επικεντρωμένα σε συγκεκριμένες περιοχές της όπως η Ομόνοια, τα Αναφιώτικα, το Φαληρικό Δέλτα, η οδός Ιπποκράτους και άλλες.
- ◆ Η **οργάνωση του Άτλαντα** είναι πολύ πιο ελεύθερη από εκείνη ενός συλλογικού τόμου με συμβατική δομή, δηλ. με αρχή, μέση και τέλος. 8

- ◆ Τα επιμέρους λήμματά του κατανέμονται σε **15 βασικές θεματικές κατηγορίες**:
Ιστορία, Κοινωνική Δομή, Πολιτική, Οικονομία, Εκπαίδευση, Υγεία, Στέγαση, Εθνοτικές Ομάδες, Πολιτισμός, Δομημένο Περιβάλλον, Σχεδιασμός, Συγκοινωνίες, Υποδομές, Γειτονίες και Κοινωνική Οικονομία.
- Οι κατηγορίες αυτές αποτελούν τον βασικό τρόπο ομαδοποίησης των λημμάτων για τους αναγνώστες/-τριες, οι οποίοι μπορούν, επίσης, να αναζητήσουν λήμματα και με λέξεις-κλειδιά της επιλογής τους (όνομα συγγραφέα, θέμα).
- Η ένταξη κάθε λήμματος δεν γίνεται κατ' ανάγκην μόνο σε μία θεματική κατηγορία, αλλά σε όλες εκείνες με τις οποίες είναι συναφές.
- Η ανάγνωση του άτλαντα ακολουθεί, συνεπώς, τη λογική ενός λεξικού ή μιας εγκυκλοπαίδειας και πολύ λιγότερο εκείνη ενός κλασικού βιβλίου.

Αντιπαραθέτοντας τη συνοπτική παρουσίαση στην κύρια ιστοσελίδα με την λεπτομερέστερη παρουσίαση του έργου:

«Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας στοχεύει στην ανάδειξη σημαντικών δομών και διαδικασιών που συνιστούν τον κοινωνικό ιστό της πόλης και ορισμένων από τους πολλούς τρόπους με τους οποίους αυτές συνυφαίνονται με την καθημερινή και την ευρύτερη λειτουργία της, καθώς και με το κτισμένο περιβάλλον της.»

«Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας έχει ως στόχο την ανάδειξη και κριτική συζήτηση θεμάτων που αφορούν την κοινωνική γεωγραφία της Αθήνας μέσα από πολλαπλές οπτικές γωνίες, ιδιαίτερα όσον αφορά την τελευταία 20ετία. Έτσι, περιλαμβάνει κείμενα και υλικό που αφορούν την ιστορική συγκρότηση του χώρου της πόλης από τον 19ο αιώνα, την κοινωνική της διαστρωμάτωση, τη διοίκησή της, τον διεθνή οικονομικό της ρόλο, τις μεταναστευτικές ομάδες, τις πρακτικές στέγασης, τις καθημερινές μετακινήσεις των κατοίκων της, αλλά και θέματα επικεντρωμένα σε συγκεκριμένες περιοχές της..»

Ο Άτλαντας περιλαμβάνει κείμενα και υλικό που αφορούν:

- την ιστορική συγκρότηση του χώρου της πόλης από τον 19ο αιώνα,
- την κοινωνική της διαστρωμάτωση,
- τη διοίκησή της,
- τον διεθνή οικονομικό της ρόλο,
- τις μεταναστευτικές ομάδες,
- Τις πρακτικές στέγασης,
- τις καθημερινές μετακινήσεις των κατοίκων της,
- αλλά και θέματα επικεντρωμένα σε συγκεκριμένες περιοχές της όπως η Ομόνοια, τα Αναφιώτικα, το Φαληρικό Δέλτα, η οδός Ιπποκράτους και άλλες.

Τα επιμέρους λήμματά του κατανέμονται σε 15 βασικές θεματικές κατηγορίες:

- Ιστορία,
- Κοινωνική Δομή,
- Πολιτική,
- Οικονομία,
- Εκπαίδευση,
- Υγεία,
- Στέγαση,
- Εθνοτικές Ομάδες,
- Πολιτισμός,
- Δομημένο Περιβάλλον,
- Σχεδιασμός,
- Συγκοινωνίες,
- Υποδομές,
- Γειτονιές και Κοινωνική Οικονομία.

<https://www.athenssocialatlas.gr/θέματα/>

Browser address bar: <https://www.athenssocialatlas.gr/θέματα/>

Athens social atlas

Navigation menu: Το Έργο, **Θέματα**, Συντελεστές, Στήριξη, Υποβολή Προτάσεων, Αναφορά, Επικοινωνία, En, Fr

Dropdown menu for **Θέματα**:

- Θέματα
- Προσαρμοσμένη Αναζήτηση
- Βιβλιογραφία

Left sidebar:

- f
- Twitter
- All
- ✉
- +

Main content area:

All / Οικονομία / Δομημένο Περιβάλλον / Πολιτισμός / Εκπαίδευση / Εθντικές Ομάδες / Υγεία / Ιστορία / Στέγαση / Σχεδιασμός / Πολιτική / Γειτονιές / Κοινωνική Δομή /

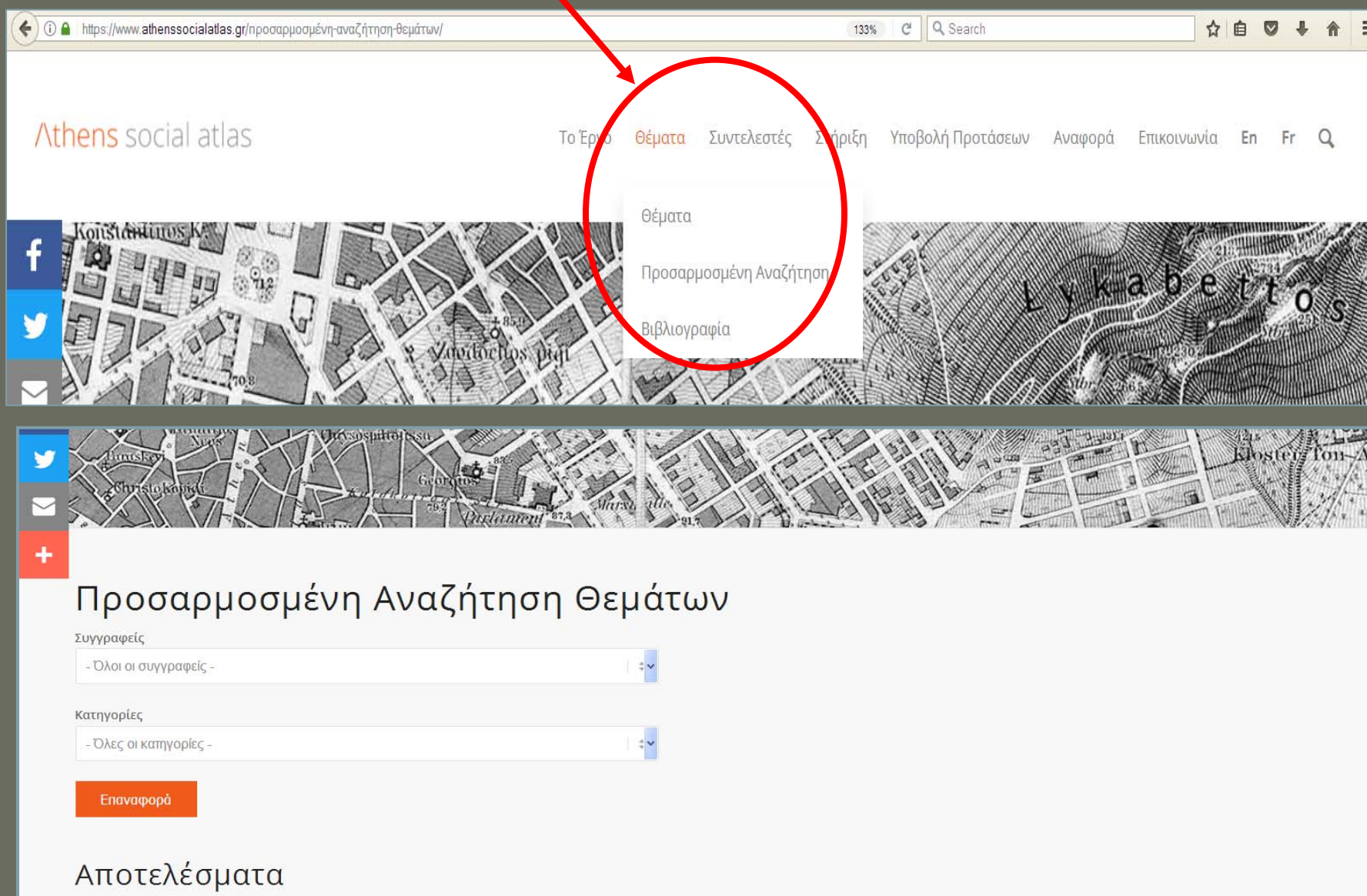
Κοινωνική Οικονομία

Three images at the bottom:

- Architectural sketch of a building complex.
- Photograph of a building facade with red graffiti.
- Map of Athens showing red and blue areas.

Footer: <https://www.athenssocialatlas.gr/θέματα/#>

<https://www.athenssocialatlas.gr/προσαρμοσμένη-αναζήτηση-θεμάτων/>

The screenshot shows the Athens Social Atlas website. The browser address bar displays the URL <https://www.athenssocialatlas.gr/προσαρμοσμένη-αναζήτηση-θεμάτων/>. The website header includes the logo "Athens social atlas" and a navigation menu with links: Το Έργο, **Θέματα**, Συντελεστές, Στήριξη, Υποβολή Προτάσεων, Αναφορά, Επικοινωνία, En, and Fr. A red circle highlights the "Θέματα" link, which has opened a dropdown menu with three options: **Θέματα**, Προσαρμοσμένη Αναζήτηση, and Βιβλιογραφία. The background of the page features a map of Athens with various landmarks labeled, including "Konstantinos K...", "Lykabettos", "Χριστοφορού", "Παλαιά", and "Kloster". On the left side, there are social media icons for Facebook, Twitter, and Email, along with a red plus sign icon. Below the map, the page title "Προσαρμοσμένη Αναζήτηση Θεμάτων" is displayed. Underneath the title, there are two dropdown menus for filtering results: "συγγραφείς" (authors) and "κατηγορίες" (categories), both currently set to "- Όλοι οι συγγραφείς -" and "- Όλες οι κατηγορίες -" respectively. Below these filters is an orange button labeled "Επαναφορά" (Reset). At the bottom of the page, the text "Αποτελέσματα" (Results) is visible.

https://www.athenssocialatlas.gr/Θέματα/βιβλιογραφία/

The screenshot shows a web browser displaying the Athens Social Atlas website. The address bar shows the URL: https://www.athenssocialatlas.gr/Θέματα/βιβλιογραφία/. The page title is "Αthens social atlas". The navigation menu includes: Το Έργο, **Θέματα**, Συντελεστές, Στήριξη, Υποβολή Προτάσεων, Αναφορά, Επικοινωνία, En, Fr, and a search icon. The main heading is "Η βιβλιογραφία των θεματικών ενοτήτων". Below the heading, a paragraph explains that selecting a theme from the list below will display a catalog of all bibliographic references related to that theme. A sidebar on the left contains social media icons (Facebook, Twitter, Email, and a plus sign for more) and a list of 15 themes in Greek: Ιστορία, Κοινωνική Δομή, Πολιτική, Οικονομία, Εκπαίδευση, Υγεία, Στέγαση, Εθνοτικές Ομάδες, Πολιτισμός, Δομημένο Περιβάλλον, Σχεδιασμός, Συγκοινωνίες, Υποδομές, Γειτονίες, and Κοινωνική Οικονομία. A dark square button with an upward arrow is located in the bottom right corner.

https://www.athenssocialatlas.gr/Θέματα/βιβλιογραφία/

133% Search

Athens social atlas

Το Έργο **Θέματα** Συντελεστές Στήριξη Υποβολή Προτάσεων Αναφορά Επικοινωνία En Fr Q

Η βιβλιογραφία των θεματικών ενοτήτων

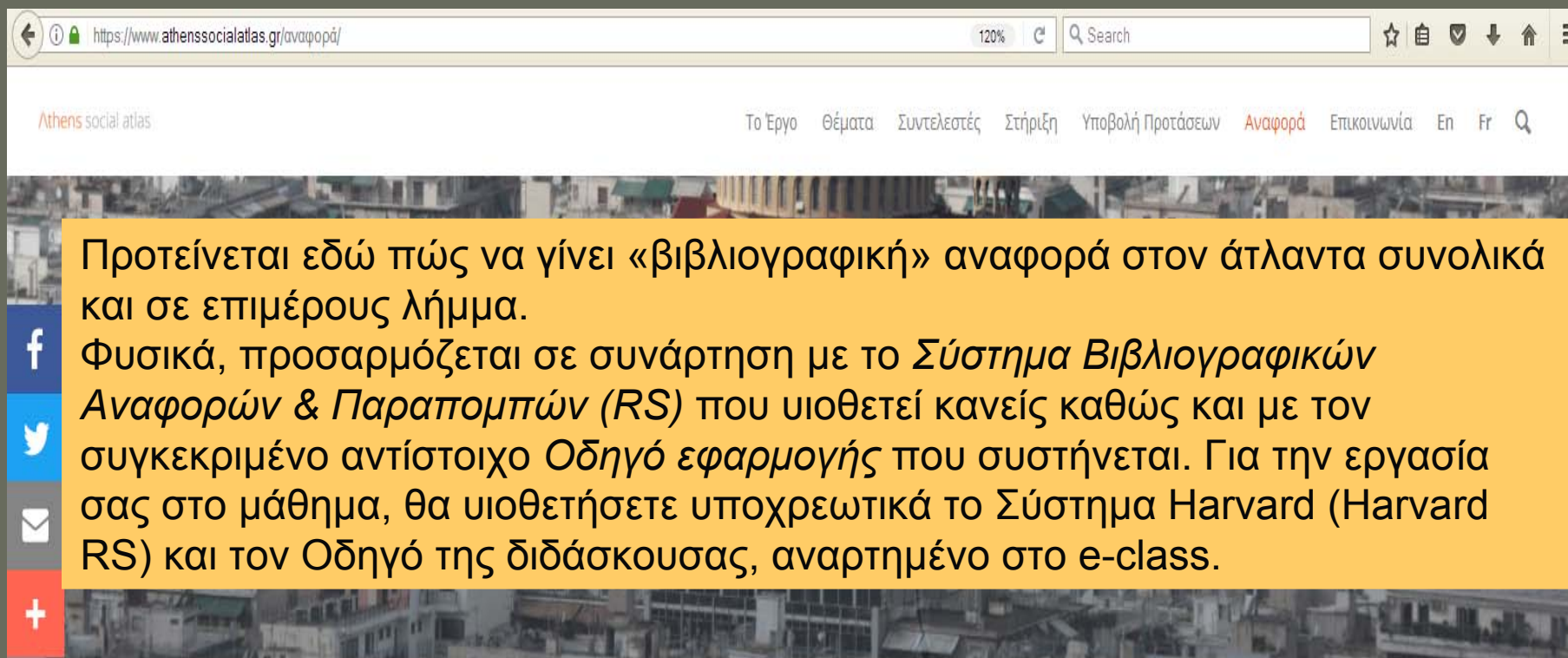
Επιλέγοντας μια απο τις παρακάτω θεματικές ενότητες εμφανίζεται ο κατάλογος του συνόλου των βιβλιογραφικών αναφορών που περιλαμβάνονται στα λήμματα της σχετικής θεματικής ενότητας

- Ιστορία
- Κοινωνική Δομή
- Πολιτική
- Οικονομία
- Εκπαίδευση
- Υγεία
- Στέγαση
- Εθνοτικές Ομάδες
- Πολιτισμός
- Δομημένο Περιβάλλον
- Σχεδιασμός
- Συγκοινωνίες
- Υποδομές
- Γειτονίες
- Κοινωνική Οικονομία

<https://www.athenssocialatlas.gr/το-έργο/>
<https://www.athenssocialatlas.gr/η-ομάδα/>

- «Το Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου αποτελεί το βασικό θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης του άτλαντα ως ερευνητικού έργου. Το αντικείμενο του Τμήματος αποτελεί ένα ιδιαίτερα πρόσφορο περιβάλλον για την ανάπτυξη ενός έργου που αναφέρεται στις πολλαπλές διαστάσεις της επιστήμης της Γεωγραφίας. Πολλά στελέχη του Τμήματος Γεωγραφίας, αλλά και από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου, συγκαταλέγονται στους συγγραφείς των λημμάτων του άτλαντα.»
- «Η ιδέα της δημιουργίας του άτλαντα προήλθε από τον Θωμά Μαλούτα» (Καθηγητή στο Τ.μ.Γεωγραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου).
- «Την επιμέλεια ανέλαβαν οι Θωμάς Μαλούτας και Σταύρος Σπυρέλλης.»

<https://www.athenssocialatlas.gr/αναφορά/>

The screenshot shows the Athens Social Atlas website. The browser address bar displays the URL <https://www.athenssocialatlas.gr/αναφορά/>. The website's navigation bar includes links for 'Το Έργο', 'Θέματα', 'Συντελεστές', 'Στήριξη', 'Υποβολή Προτάσεων', 'Αναφορά', 'Επικοινωνία', and language options 'En' and 'Fr'. A search bar is also present. A large yellow text box is overlaid on the page, containing the following text:

Προτείνεται εδώ πώς να γίνει «βιβλιογραφική» αναφορά στον άτλαντα συνολικά και σε επιμέρους λήμμα.

Φυσικά, προσαρμόζεται σε συνάρτηση με το *Σύστημα Βιβλιογραφικών Αναφορών & Παραπομπών (RS)* που υιοθετεί κανείς καθώς και με τον συγκεκριμένο αντίστοιχο *Οδηγό εφαρμογής* που συστήνεται. Για την εργασία σας στο μάθημα, θα υιοθετήσετε υποχρεωτικά το Σύστημα Harvard (Harvard RS) και τον Οδηγό της διδάσκουσας, αναρτημένο στο e-class.

Αναφορά

Αναφορά στον άτλαντα συνολικά:

Μαλούτας Θ., Σπυρέλλης Σ. (επιμ.) (2015) *Κοινωνικός άτλαντας της Αθήνας*. Ηλεκτρονική συλλογή κειμένων και εποπτικού υλικού (<http://www.athenssocialatlas.gr/>).

Αναφορά σε επιμέρους λήμμα:

Στάθη Κ. (2015) Η Αθήνα στον οθωμανικό χάρτη του 1827, στο Μαλούτας Θ., Σπυρέλλης Σ. (επιμ.) *Κοινωνικός άτλαντας της Αθήνας*. Ηλεκτρονική συλλογή κειμένων και εποπτικού υλικού (<http://www.athenssocialatlas.gr/άρθρο/οθωμανικός-χάρτης-του-1827>)